

Επαναληπτικό Διαγώνισμα
Χημικής & Ιοντικής Ισορροπίας
Γ' Λυκείου Θετικού Προσανατολισμού

Θέμα Α

Στις ερωτήσεις **A.1.** έως **A.5.** να γράψετε στο τετράδιο σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση:

- A1.** Σε υδατικό διάλυμα αμίνης (R_2NH) C M , στους $25^\circ C$, προσθέτουμε νερό θερμοκρασίας $30^\circ C$, οπότε:
- α.** αυξάνεται ο βαθμός ιοντισμού (α), ενώ μειώνεται η σταθερά ιοντισμού (K_b) της αμίνης,
  - β.** αυξάνεται ο βαθμός ιοντισμού (α), ενώ δεν μεταβάλλεται η σταθερά ιοντισμού (K_b) της αμίνης,
  - γ.** αυξάνεται ο βαθμός ιοντισμού (α) και αυξάνεται η σταθερά ιοντισμού (K_b) της αμίνης,
  - δ.** μειώνεται ο βαθμός ιοντισμού (α) και μειώνεται η σταθερά ιοντισμού (K_b) της αμίνης.

Μονάδες 4

- A2.** Να θεωρήσετε δυο υδατικά διαλύματα, το ένα άλατος NaA και το άλλο του άλατος NaB , τα οποία έχουν την ίδια συγκέντρωση στους $25^\circ C$. Αν δίνεται ότι μεγαλύτερη τιμή pH έχει το διάλυμα του NaA , ποιο από τα δυο μονοπρωτικά οξέα HA και HB είναι ισχυρότερο;
- α.** Το HA
  - β.** Το HB
  - γ.** Δεν επαρκούν τα στοιχεία για να αποφανθούμε ποιο από τα δυο.
  - δ.** Έχουν την ίδια ισχύ.

Μονάδες 4

- A3.** Το υδατικό διάλυμα ενός άλατος NH_4A είναι όξινο οπότε, στις συνθήκες αυτές ισχύει σίγουρα ότι:
- α.** το οξύ HA είναι ισχυρό,
  - β.** $K_b(NH_3) > K_a(HA)$,
  - γ.** $pH_{\delta/\tau\omicron\varsigma} < 7$,
  - δ.** $pOH_{\delta/\tau\omicron\varsigma} > \frac{pK_w}{2}$.

Μονάδες 4

A4. Διάλυμα Δ₁ στους θ°C περιέχει NaOH συγκέντρωσης 0,1M.

Το διάλυμα αυτό εμφάνισε pH =12 , οπότε για τους θ°C και τους 25°C ισχύει:

α. $\theta < 25^\circ\text{C}$,

β. $\theta > 25^\circ\text{C}$,

γ. $\theta = 25^\circ\text{C}$,

δ. δεν μπορεί να γίνει σύγκριση.

Μονάδες 4

A5. Το pH υδατικού διαλύματος ασθενούς οξέος HA 0,1M μειώνεται σίγουρα όταν:

α. Προσθέσουμε στερεό KOH, με V, T σταθερά,

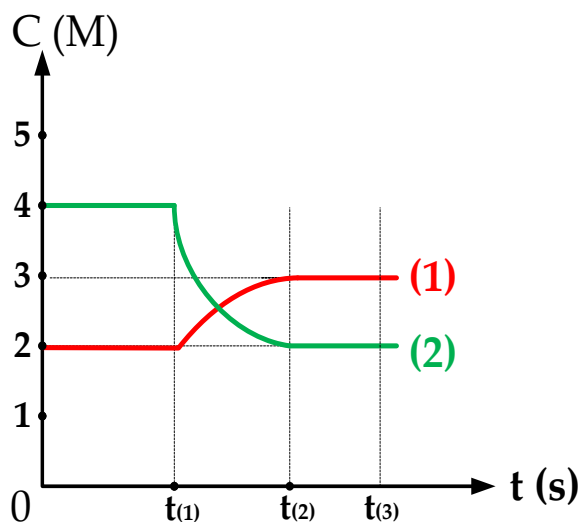
β. Προσθέσουμε διάλυμα HCl, με T σταθερή,

γ. Προσθέσουμε καθαρό νερό, με T σταθερή,

δ. Προσθέσουμε διάλυμα HA 0,2M με T σταθερή.

Μονάδες 4

A6. Το παρακάτω διάγραμμα αναφέρεται στην αντίδραση: $2\Delta_{(g)} \rightleftharpoons E_{(g)}$.

Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή;

α. Η καμπύλη (1) ανήκει στο σώμα Δ και η καμπύλη (2) στο σώμα E.

β. Τη χρονική στιγμή $t_{(1)}$ μειώνουμε τον όγκο του δοχείου με σταθερή θερμοκρασία.

γ. Στη Χ.Ι.(1) πριν την χρονική στιγμή t_1 , η τιμή της σταθεράς χημικής ισορροπίας είναι $K_{c(1)}=8$, ενώ στη Χ.Ι.(2) μετά τη χρονική t_2 , η τιμή της σταθεράς χημικής ισορροπίας είναι $K_{c(2)}=4/3$.

δ. Αν τη χρονική t_1 ελαττώθηκε η θερμοκρασία, η αντίδραση προς τα δεξιά είναι εξώθερμη.

Μονάδες 5

Θέμα Β

B1. Δίνεται ότι σε υδατικό διάλυμα μονοπρωτικού οξέος ΗΑ συγκέντρωσης 0,1M ισχύει $[H_3O^+] = 10^8 \cdot [OH^-]$ στους 25°C. Γνωρίζουμε επίσης, ότι το μονοπρωτικό οξύ ΗΒ σε υδατικό του διάλυμα έχει $K_a = 10^{-5}$ στους 40°C. Να εξηγήσετε ποιο από τα δύο οξέα είναι ισχυρότερο. Δίνεται για το νερό ότι στους 25°C είναι $K_w = 10^{-14}$.

Μονάδες 5

B2. Δίνονται τα παρακάτω υδατικά διαλύματα σε θερμοκρασία 25 °C:

Υ1:	διάλυμα NH_4NO_3 ,	0,1 M,
Υ2:	διάλυμα KOH ,	0,1 M,
Υ3:	διάλυμα NaI ,	0,1 M,
Υ4:	διάλυμα $HCOONa$,	0,1 M,
Υ5:	διάλυμα HCl ,	0,1 M,
Υ6:	διάλυμα H_2SO_4 ,	0,1M,
Υ7:	διάλυμα $Ca(OH)_2$,	0,1 M,
Υ8:	διάλυμα NH_4Cl ,	0,01 M,
Υ9:	διάλυμα $HCOOK$,	0,01 M.

Να κατατάξετε τα pH των παραπάνω διαλυμάτων κατά αύξουσα σειρά (δεν απαιτείται αιτιολόγηση).

Μονάδες 9

B3. Να εξηγήσετε γιατί ισχύουν τα παρακάτω:

α. Υδατικό διάλυμα Δ_1 ασθενούς μονοπρωτικού οξέος ΗΑ συγκέντρωσης C M, έχει όγκο VL. Υδατικό διάλυμα Δ_2 HCl συγκέντρωσης C M, έχει όγκο VL.

Αν για τα pH των δύο παραπάνω διαλυμάτων ισχύει: $pH_1 = pH_2 + 2$ τότε ο βαθμός ιοντισμού του ΗΑ στο διάλυμα Δ_1 είναι 0,01.

β. Το υδατικό διάλυμα του άλατος $NaHSO_4$ είναι όξινο.

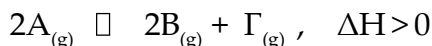
γ. Σε υδατικό διάλυμα ασθενούς οξέος ΗΑ το pH του δίνεται από τη σχέση

$$pH = pK_a + \log \frac{\alpha}{1 - \alpha}, \text{ όπου } K_a \text{ είναι η σταθερά ιοντισμού και } \alpha \text{ είναι ο βαθμός}$$

ιοντισμού του ΗΑ.

Μονάδες 6

- B4.** Σε δοχείο περιέχονται σε ισορροπία ορισμένες ποσότητες B και Γ και 1 mol A σύμφωνα με την αντίδραση:

Μεταβάλλουμε έναν από τους παράγοντες ισορροπίας και στη νέα χημική ισορροπία διαπιστώθηκε ότι στο δοχείο περιέχονται 1,5 mol A. Ποια από τις επόμενες μεταβολές μπορεί να έχει πραγματοποιηθεί;

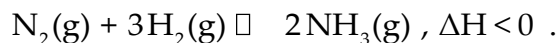
- α. Αύξηση θερμοκρασίας διατηρώντας σταθερό τον όγκο του δοχείου
- β. Αύξηση του όγκου του δοχείου διατηρώντας σταθερή τη θερμοκρασία
- γ. Προσθήκη στο δοχείο 0,3 mol Γ (V, T σταθερά)
- δ. Προσθήκη στο δοχείο 0,5 mol B (V, T σταθερά)

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση (μονάδα 1) αιτιολογώντας πλήρως την απάντησή σας (μονάδες 4).

Μονάδες 5

Θέμα Γ

Σε κλειστό δοχείο (Δ_1) σταθερού όγκου V_1 L και σε σταθερή θερμοκρασία θ_1 °C, εισάγονται 6 mol ισομοριακού μίγματος N_2 και H_2 οπότε αποκαθίσταται χημική ισορροπία σύμφωνα με την αντίδραση:

Βρέθηκε ότι στο μίγμα της χημικής ισορροπίας (Χ.Ι.1) η NH_3 έχει περιεκτικότητα 20%v/v.

- Γ1.** Να υπολογίσετε την απόδοση της ισορροπίας που αποκαθίσταται στο δοχείο Δ_1 .

Μονάδες 5

- Γ2.** Με ποιες αναλογίες mol πρέπει να αναμείξουμε N_2 και H_2 σε άλλο δοχείο (Δ_2) σταθερού όγκου V_2 L και σε σταθερή θερμοκρασία θ_2 °C, για να προκύψει με απόδοση 50%, αέριο μίγμα χημικής ισορροπίας (Χ.Ι.2) που περιέχει 25%v/v NH_3 ;

Μονάδες 8

- Γ3.** Αν θ_1 °C < θ_2 °C, να συγκρίνετε τις σταθερές χημικής ισορροπίας $K_{c(1)}$ και $K_{c(2)}$ που αποκαθίστανται στα δοχεία Δ_1 και Δ_2 αντίστοιχα.

Μονάδες 3

- Γ4.** Η ποσότητα της NH_3 που περιέχεται στη Χ.Ι.1 του δοχείου Δ_1 διαλύεται πλήρως σε νερό και σχηματίζεται διάλυμα (Υ1) όγκου 1 L με $pH=11,5$. Να βρείτε:

- α. τη σταθερά ιοντισμού (K_b) της NH_3 ,

Μονάδες 4

- β. πόσα L νερού πρέπει να προσθέσουμε στο διάλυμα Υ1 ώστε να προκύψει διάλυμα Υ2 και η αναλογία των βαθμών ιοντισμού της NH_3 στα δυο αυτά διαλύματα να γίνει 1:4;

Μονάδες 5

Για το ερώτημα Γ4 δίνονται:

- Όλα τα διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C .
- $K_w = 10^{-14}$
- Τα δεδομένα του προβλήματος επιτρέπουν τις γνωστές προσεγγίσεις.

Θέμα Δ

Δίνονται οι παρακάτω πειραματικές διαπιστώσεις:

- I. Σε υδατικό διάλυμα Υ1 μονοπρωτικού οξέος ΗΑ, συγκέντρωσης C_1 Μ και όγκου VL με $\text{pH}_1=2$, προσθέτουμε 9VL H_2O και παίρνουμε διάλυμα Υ1' με $\text{pH}_1' = 3$.
- II. Σε υδατικό διάλυμα Υ2 μονοπρωτικού οξέος ΗΒ, συγκέντρωσης C_2 Μ και όγκου VL με $\text{pH}_2 = 2,5$, προσθέτουμε 99VL H_2O και παίρνουμε διάλυμα Υ2' με $\text{pH}_2' = 3,5$.
- III. Σε υδατικό διάλυμα Υ3 μονοπρωτικού οξέος ΗΓ, συγκέντρωσης C_3 Μ και όγκου VL με $\text{pH}_3 = 3$, προσθέτουμε 49VL H_2O και παίρνουμε διάλυμα Υ3' με $\text{pH}_3' = 4$.
- IV. Για την πλήρη εξουδετέρωση των διαλυμάτων Υ2 και Υ3, βρέθηκε ότι το διάλυμα Υ2 χρειάστηκε εκατονταπλάσια ποσότητα NaOH σε σχέση με αυτήν που χρειάστηκε για το Υ3.
- Δ1. Να δείξετε ότι το ένα από τα οξέα ΗΑ, ΗΒ και ΗΓ είναι ισχυρό και να βρείτε τις σταθερές ιοντισμού των άλλων δυο οξέων, με δεδομένο ότι, στα διαλύματα Υ2 , Υ2' και Υ3 ισχύει ότι ο βαθμός ιοντισμού των οξέων έχει τιμή $\alpha \leq 0,1$ ενώ, στο διάλυμα Υ3' ο βαθμός ιοντισμού του ΗΓ είναι $\alpha > 0,1$.

Μονάδες 9

- Δ2. Να βρείτε τους βαθμούς ιοντισμού των οξέων ΗΑ, ΗΒ και ΗΓ στα αρχικά τους διαλύματα και να τα κατατάξετε κατά φθίνουσα σειρά ισχύος.

Μονάδες 6

- Δ3. Εξουδετερώνουμε πλήρως V L καθενός από τα διαλύματα Υ1 και Υ2 , με το ίδιο διάλυμα NaOH και αραιώνουμε τα διαλύματα που προέκυψαν σε τελικό όγκο 100V L. Να υπολογίσετε το pH καθενός από τα τελικά διαλύματα που προέκυψαν.

Μονάδες 10

Δίνεται ότι όλα τα διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C όπου για το νερό είναι $K_w=10^{-14}$

Διαγώνισμα Χημείας κατεύθυνσης Γ λυκείου
(κεφ. 5^ο μέχρι υδατικά διαλύματα αλάτων)

Θέμα 1^ο

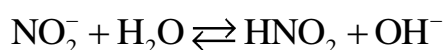
Για τις ερωτήσεις 1.1 – 1.6 να γράψετε τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

1.1. Με προσθήκη νερού **δεν** μεταβάλλεται το pH υδατικού διαλύματος:

- α.** CH₃COOH
- β.** NH₄Cl
- γ.** NaCl
- δ.** CH₃COONa

Μονάδες 2

1.2. Σύμφωνα με τη θεωρία Brønsted – Lowry στην αντίδραση:

το ιόν NO₂⁻ συμπεριφέρεται ως:

- α.** οξύ   **β.** αμφιπρωτική ουσία   **γ.** βάση   **δ.** πρωτονιοδότης

Μονάδες 3

1.3. Ποια από τις παρακάτω σχέσεις εκφράζει ότι ένα υδατικό διάλυμα είναι υποχρεωτικά ουδέτερο;

- α.** pH=7   **β.** [H₃O⁺]=0M   **γ.** K_w=[H₃O⁺].[OH⁻]   **δ.** pH = pOH

Μονάδες 3

1.4. Υδατικό διάλυμα NH₃ αραιώνεται διατηρώντας σταθερή τη θερμοκρασία του. Ποιο από τα παρακάτω μεγέθη αυξάνεται;

- α.** το pH   **β.** η σταθερά ιοντισμού της NH₃
- γ.** ο βαθμός ιοντισμού της NH₃   **δ.** η συγκέντρωση των ιόντων NH₄⁺

Μονάδες 4

1.5. Το καθαρό H₂O σε ορισμένη θερμοκρασία θ⁰ C έχει pH=6,5. Στην περίπτωση αυτή ισχύει:

- α. $K_w = 10^{-14}$ β. $\theta > 25^\circ \text{C}$ γ. $pOH > pH$ δ. $\theta < 25^\circ \text{C}$

Μονάδες 4

1.6. Υδατικό διάλυμα ενός μονοπρωτικού οξέος HA 0,01 M έχει pH=2. Ένα υδατικό διάλυμα άλατος NH₄A είναι:

- α. όξινο   β. βασικό   γ. ουδέτερο   δ. δεν μπορούμε να προβλέψουμε

Μονάδες 4

(Σύνολο Μονάδων 20)

1.7. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας τη λέξη "Σωστό" αν η πρόταση είναι σωστή ή "Λάθος" αν η πρόταση είναι λανθασμένη, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

- α. Διάλυμα HI ίδιας συγκέντρωσης και ίδιου όγκου με διάλυμα HCN, απαιτούν ίσο όγκο διαλύματος KOH για πλήρη εξουδετέρωση, αλλά δεν έχουν ίδια τιμή pH.
- β. Υδατικό διάλυμα που έχει pH=5 είναι λιγότερο όξινο από υδατικό διάλυμα με pOH=12 στους 25⁰ C.
- γ. Όταν αραιώσουμε, με προσθήκη νερού, υδατικό διάλυμα CH₃COONH₄, το pH του διαλύματος αυξάνεται. Δίνεται $K_a(\text{CH}_3\text{COOH}) = K_b(\text{NH}_3)$
- δ. Υδατικό διάλυμα έχει pH=6. Αν χωρίσουμε το διάλυμα σε δύο ίσα μέρη, το καθένα μέρος θα έχει pH=3.
- ε. Όταν αραιώσουμε, με προσθήκη νερού, υδατικό διάλυμα NH₄Cl, το pH του διαλύματος αυξάνεται.

Μονάδες 5

Θέμα 2°

2.1

Δίνονται οι σταθερές ιοντισμού:

$$K_a(\text{CH}_3\text{COOH}) = 10^{-5}, \quad K_b(\text{NH}_3) = 10^{-5} \quad \text{και} \quad K_w = 10^{-14}$$

- α. Να προβλέψετε προς ποια κατεύθυνση είναι μετατοπισμένη η ισορροπία:

Μονάδες 2

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 4

- β. Να προβλέψετε αν υδατικό διάλυμα του άλατος $\text{CH}_3\text{COONH}_4$ είναι όξινο, βασικό ή ουδέτερο, γράφοντας τις αντιδράσεις των ιόντων του άλατος με το νερό.

Μονάδες 3

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 6

2.2

Δίνονται τρία υδατικά διαλύματα ασθενούς οξέος HA:

Δ_1 συγκέντρωσης c_1 και θερμοκρασίας 25°C ,

Δ_2 συγκέντρωσης c_2 ($c_2 > c_1$) και θερμοκρασίας 25°C και

Δ_3 συγκέντρωσης $c_3 = c_1$ και θερμοκρασίας 45°C .

Ο βαθμός ιοντισμού του οξέος HA στα παραπάνω διαλύματα είναι αντίστοιχα α_1 , α_2 και α_3 όπου σε κάθε περίπτωση ο βαθμός ιοντισμού είναι μικρότερος από 0,1.

- α. Σε ποιο από τα παραπάνω διαλύματα η σταθερά ιοντισμού K_a του οξέος HA έχει τη μεγαλύτερη τιμή; (μονάδα 1)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 3)

Μονάδες 4

β. Για τους βαθμούς ιοντισμού ισχύει:

1) $\alpha_1 < \alpha_2 < \alpha_3$.

2) $\alpha_1 < \alpha_3 < \alpha_2$.

3) $\alpha_2 < \alpha_1 < \alpha_3$.

4) $\alpha_3 < \alpha_2 < \alpha_1$.

Να επιλέξετε τη σωστή από τις παραπάνω σχέσεις.

(μονάδες 2)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδες 4)

Μονάδες 6

Θέμα 3^ο

Υδατικό διάλυμα NH_3 (Δ) έχει $\text{pH}=11$.

α. Να υπολογίσετε την % w/v περιεκτικότητα του διαλύματος.

β. Πόσο όγκο νερού πρέπει να προσθέσουμε σε 50 ml του διαλύματος Δ , ώστε ο βαθμός ιοντισμού της NH_3 να διπλασιαστεί;

γ. Πόσα mol αέριας NH_3 πρέπει να διαλυθούν σε 2 L του διαλύματος Δ , ώστε να μεταβληθεί το pH του διαλύματος κατά μισή μονάδα; Με την προσθήκη αέριας NH_3 δεν μεταβάλλεται ο όγκος του διαλύματος.

Δίνεται ότι όλα τα διαλύματα έχουν θερμοκρασία 25°C . Επίσης για την NH_3 $K_b = 10^{-5}$ για το H_2O $K_w = 10^{-14}$ και $\text{Ar H}=1$ $\text{Ar N}=14$

Θέμα 4^ο

Διαθέτουμε 200 ml διαλύματος ($\Delta 1$) ασθενούς μονοπρωτικού οξέος HA .

α. Να βρεθεί η τιμή της σταθεράς ιοντισμού K_a του οξέος, αν το διάλυμα $\Delta 1$ έχει $\text{pH}=4$ και το οξύ ιοντίζεται κατά 1% .

β. Να υπολογίσετε τα ml διαλύματος $\Delta 2$ υδροξειδίου του ασβεστίου $\text{Ca}(\text{OH})_2$ συγκέντρωσης 0,1M που απαιτούνται για να αντιδράσουν πλήρως με τα 200 ml του διαλύματος $\Delta 1$.

γ. Στο διάλυμα $\Delta 3$ που προέκυψε από την πλήρη εξουδετέρωση γίνεται προσθήκη νερού και προκύπτει διάλυμα $\Delta 4$ όγκου 2L. Να υπολογίσετε το pH του τελικού διαλύματος $\Delta 4$.

Δίνεται ότι όλα τα διαλύματα έχουν θερμοκρασία 25°C . Για το H_2O $K_w = 10^{-14}$